

ANTIKOLONIJALNI PUTOPISI:

PROBLEMSKE PERSPEKTIVE U ISTRAŽIVANJU JUGOSLAVENSKIH PUTOPIISA

i KULTURNIH REPREZENTACIJA TREĆEG SVIJETA

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, učionica A225

ZAGREB 11. LIPNJA 2026.

Funded by the
European Union

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu,
učionica A225

ZAGREB 11. LIPNJA 2026.

ANTIKOLONIJALNI PUTOPISI: PROBLEMSKE PERSPEKTIVE U ISTRAŽIVANJU JUGOSLAVENSKIH PUTOPISA I KULTURNIH REPREZENTACIJA TREĆEG SVIJETA

9.30 – 9.45 Registracija, pozdrav i uvodna riječ (Iva Kosmos i Maša Kolanović)

9.45 – 11.20 Perspektive jugoslavenske epistemologije: stvaranje znanja i slike o svijetu
Moderatorica: Tanja Petrović

Iva Kosmos (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu): Što bibliografski podaci govore o jugoslavenskom putopisu te duhu i praksi nesvrstanosti

Jovana Bogojević: Stvaranje „svog“ znanja o svijetu: Jugoslavija, Istočna Azija i Hladni rat 1950-ih godina

Nataša Kovačević (Eastern Michigan University): Pod zajedničkim „Istočnim nebom“: zapažanja Milovana Đilasa i Aleša Beblera o Azijskoj socijalističkoj konferenciji

Maša Kolanović (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu): Revolucionarni putopis i globalni poredak: jugoslavenska perspektiva svijeta

11.20 – 11.40 Pauza

11.40 – 12.35 Dokumentiranje putničkog iskustva i pogled iz suvremene perspektive: tekst, fotografija, film
Moderatorica: Iva Kosmos

Milica Naumov (Muzej afričke umetnosti): Čitanje jugoslovenskog putopisa u muzeju: Branko Marjanović, Tibor Sekelj i forme beleženja Karavana prijateljstva (1961)

Nadja Valentinčič Furlan (Slovenski etnografski muzej): Dr Boris Kuhar and his African Travelogues

12.35 – 14.05 Ručak

14.05 – 15.20 Moreplovci, ekonomisti, obiteljske selidbe: različiti putopisni pogledi, optike i pozicije
Moderatorica: Maša Kolanović

Andrea Matošević (Sveučilište Jurja Dobrile u Puli): Antikolonijalno *razgledničko* iskustvo: *Brodski dnevnik: Besa* i oplovljavanje svijeta 1965. – 1967.

Lana Molvarec (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu): *Santhana Borne Bebeka* – nevidljiva ekonomija duhovnog putovanja

Magda Peršič (Notranjski muzej): Isabella Flego and her memoir *Memorie da sopra la equatore*

15.20 – 15.35 Pauza

15.35 – 16.30 Politike sjećanja, aktualne reinterpetacije i (dis)kontinuiteti nesvrstanosti
Moderatorica: Lana Molvarec

Nebojša Đorđević (Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu): Je l' Indonezija blizu Balijske? Pozicija Indonezije u srpskoj imaginarnoj geografiji

Tanja Petrović (ZRC SAZU): Antikolonijalni susreti: načini gledanja iz naše političke sadašnjosti

16.30 – 16.45 Pauza

16.45 – 17.00 Zaključna riječ (Iva Kosmos i Maša Kolanović)

19.00 Večera

SAŽECI IZLAGANJA

IVA KOSMOS

Što bibliografski podaci govore o jugoslavenskom putopisu te duhu i praksi nesvrstanosti

U sklopu projekta SOCGLOBE nastala je Bibliografija jugoslavenskog putopisa u Trećem svijetu koja objedinjuje monografske publikacije objavljene na području socijalističke Jugoslavije. Iako jugoslavenski putopis u cjelini sačinjava i bogata (i nedokumentirana) novinska i časopisna produkcija, već popis monografskih publikacija nudi uvid u djelatnost neočekivano širokog zamaha. Dobivamo uvid u razmjere produkcije: broj izdanja, destinacija na koje se putovalo, te prijevoda između različitih jezika u Jugoslaviji. Prve zabilježene publikacije objavljene su početkom pedesetih godina, a bibliografija sadrži približno 300 jedinica. Također uključuje metapodatke o profesionalnom profilu autora, izdavaču, određenoj putovanja, ponovnim izdanjima i prijevodima. Analiza metapodataka tako razotkriva različite dinamike putovanja, pisanja i objavljivanja te njihove promjene kroz četiri desetljeća putopisne produkcije. Prezentacija propituje što bibliografski podaci govore o putopisu u Jugoslaviji, te o pokušaju uspostavljanja javnog i literarnog diskursa o Trećem svijetu, te narativnim i praktičnim poveznicama s Trećim svijetom u okviru jugoslavenske nesvrstanosti.

JOVANA BOGOJEVIĆ

Stvaranje „svog“ znanja o svijetu: Jugoslavija, Istočna Azija i Hladni rat 1950-ih godina

Nakon raskida sa Informbiroom 1948. godine, Jugoslavija započinje proces redefinisiranja svoje spoljne politike, pri čemu Azija, naročito u kontekstu Korejskog rata, dobija istaknuto mjesto. Događaji koji su pratili jugoslovensku reakciju na rat u Koreji doprinijeli su učvršćivanju njene proto-nesvrstane pozicije, čiji je dalji razvoj institucionalizovan osnivanjem Pokreta nesvrstanih u Beogradu 1961. godine. Tokom 1950-ih godina, jugoslovenski političari, diplomate i novinari borave u zemljama Istočne Azije i kroz svoje tekstove oblikuju domaće znanje o tom regionu, uporedo sa transformacijom jugoslovenskog socijalističkog identiteta ka ideji samoupravljanja i pune nezavisnosti. Ovakav pristup podrazumijevao je udaljavanje od zapadnih i sovjetskih izvora informacija i oslanjanje na neposredna svjedočenja „sa lica mjesta“, kako bi se ponudila pouzdanija i politički nezavisna tumačenja međunarodnih događaja. U novinskim tekstovima i putopisima, Istočna

Azija je predstavljena domaćoj publici što detaljnije, ali je istovremeno služila i kao okvir za tumačenje Hladnog rata, koji je interpretiran kao nastavak kolonijalne dominacije nad manjim narodima. Analiza ovih tekstova svjedoči jugoslovenskoj težnji ka ne samo političkoj već i epistemološkoj nezavisnosti. Ona takođe, po prvi put, precizno identifikuje koji su akteri i ideje oblikovali predstave o Koreji, Japanu i Kini u jugoslovenskoj javnosti, te kako su ta pisanja doprinijela formiranju jugoslovenskog spoljnopolitičkog identiteta tokom 1950-ih godina.

NATAŠA KOVAČEVIĆ

Pod zajedničkim „Istočnim nebom“: zapažanja Milovana Đilasa i Aleša Beblera o Azijskoj socijalističkoj konferenciji

Prezentacija analizira jugoslovenske putopise o nedovoljno istraženom Azijskoj socijalističkoj konferenciji (ASK) koja je održana u Rangunju 1953. godine, fokusirajući se na esej Milovana Đilasa „Istočno nebo“ i putopis Aleša Beblera *Putovanje kroz sunčane zemlje* kao narativna svjedočanstva intelektualnih korena nesvrstanog, demokratskog socijalizma. Ovi putopisi osvetljavaju ASK ne samo kao istorijski i politički značajan događaj nego i kao intelektualnu kontaktnu zonu koja je iznedrila nove epistemologije, kulturne mreže i antikolonijalne diskurse kroz afektivnu solidarnost i prepoznavanje srodnih iskustava oslobođenja. Učesnici ASK iz drugih zemalja su kritikovali evrocentrične kulturne nazore, promovisali policentrični humanizam, i artikulisali vizije modernog socijalističkog razvoja nezavisnog od sovjetskih i zapadnih modela. Đilasov esej *Istočno nebo* ima za cilj da dokumentuje posetu jugoslovenske delegacije kao i njegove utiske o Rangunju uopšte, ali njegov teorijski metadiskurs zauzima centralno mesto, i zasenjuje istorijske detalje koje beleži. Ovaj esej promišlja odnos između Jugoslavije i Burme dok kritikuje kulturološki evrocentizam, analizira moguće okvire poređenja Evrope i Azije, razvija viziju humane modernosti, i promoviše nezavisni, demokratski socijalizam kao odbranu od imperijalizma hladnoratovskih supersila. Beblerov slično slojevit putopis *Putovanja po sunčanim zemljama* se distancira od evropskih socijalističkih modela, i stavlja u centar pažnje intelektualne debate na Azijskoj socijalističkoj konferenciji i naknadna predavanja jugoslovenske delegacije širom Indije, prikazujući azijske zemlje kao avangarde globalnih političkih inovacija. Oba teksta doprinose artikulisanju novonastalih ideja

nesvrstanosti, koje će u narednim decenijama ujediniti brojne zemlje u Africi, Aziji i Latinskoj Americi oko principa antikolonijalizma, egalitarizma, i aktivne mirne koegzistencije.

MAŠA KOLANOVIĆ

Revolucionarni putopis i globalni poredak: jugoslavenska perspektiva svijeta

Izlaganje analizira tri socijalistička putopisa koji dijakronijski obuhvaćaju ključne geopolitičke konstelacije 20. stoljeća: *Izlet u Rusiju* (1924) Miroslava Krleže, *Beleške iz Amerike* (1945) Vladimira Dedijera i *Crno na belo* (1962) Oskara Daviča. Polazeći od koncepta „revolucionarnog putopisa“ (Kovačević, 2025), rad ispituje kontinuitete i transformacije socijalističkog pogleda na svijet u trenucima radikalnih političkih i povijesnih prijeloma: nakon Oktobarske revolucije, završetka Drugog svjetskog rata te osnivanja Ujedinjenih naroda i Pokreta nesvrstanih. Navedeni putopisi proizvode novu kvalitetu metageografske i antikolonijalne kritike: oni radikalno preispisuju geopolitičku kartu svijeta, privilegiraju opresirane subjekte te razvijaju specifičnu „moralnu ekonomiju“ pogleda socijalističkog putnika, obilježenu miješanjem perspektiva „odozgo“ i „odozdo“, propitivanjem vlastite pozicije i stvaranjem transnacionalnih oblika solidarnosti. Navedeni putopisi će se promatrati kao tekstualni prostori u kojima se revolucionarne promjene reflektiraju kroz afekt, književni imaginarij i različite kulture putovanja, ali i kroz pokušaj oblikovanja novog jugoslavenskog pogleda na globalnu raspodjelu moći. Analiza se bavi oblikovanjem putopisnih pogleda na Sovjetski Savez, Sjedinjene Američke Države i zemlje zapadne Afrike i artikulacije iskustva „prvosti“, „drugosti“ i „trećosti“ svjetskog poretka, viđena iz specifične perspektive koja istodobno propituje klasne, rasne, rodne i etničke hijerarhije. U tom se kontekstu jugoslavenska pozicija „trećosti“ pokazuje kao estetski i politički zametak prisutan već u Krležinu putopisu, a razrađen u kasnijim tekstovima kroz refleksiju o kapitalističkoj modernosti i njezinim socijalističkim alternativama. Zaključno, izlaganje razmatra u kojoj se mjeri revolucionarni putopisi mogu čitati kao projekcije budućnosti te kao književni zapisi emancipatorskih pokušaja redefiniranja globalnog poretka.

MILICA NAUMOV

Čitanje jugoslovenskog putopisa u muzeju: Branko Marjanović, Tibor Sekelj i forme beleženja Karavana prijateljstva (1961)

Izlaganje na radionici zasniva se na iskustvu pripreme izložbe *Beleženje Afrike* u Muzeju afričke umetnosti, oblikovane oko fotografskog materijala Branka Marjanovića nastalog tokom putovanja po afričkim zemljama početkom šezdesetih godina, u kontekstu veza

nesvrstane Jugoslavije i postkolonijalnih afričkih država. U istraživačkom procesu uporedo su čitani Sekeljev putopis o ekspediciji *Karavan prijateljstva* (1965) i Marjanovićeve svakodnevne beleške. Izložba je proistekla iz foto-albuma koji, pored fotografija i prekucanih zapisa iz beležnice, sadrži mape, razglednice, jelovnike, reklamni materijal i druge tragove putovanja. Na postavci su prikazani i žurnali koje je Marjanović snimao za Filmske novosti. Rad na izložbi podrazumevao je analizu putopisa kao teksta, ali je vodio ka njegovom čitanju kroz vizuelne i materijalne oblike beleženja: kadar, fotografiju, beležnicu, negativ, predmete – suvenire i tehničku opremu. Izložbena sala, kao polje istraživanja, postaje mesto na kojem se artikulišu pogledi i vrednosni sistemi – u predmetima se sažimaju izbori, iskustva, sećanja i načini viđenja Drugog. Izbor kadra, trenutak beleženja, prisustvo tela iza i/ili ispred kamere, trag rukopisa i napomene... učestvuju u proizvodnji znanja o Drugom kao i sam tekst. Prateći načine na koje se Sekeljev literarni zapis i Marjanovićeve beleške i fotografije naizmenično razilaze, konvergiraju i prepliću, razmatra se kako se jugoslovenski antikolonijalni imaginarij artikuliše kroz ove tragove beleženja. Izložba kao metod čitanja putopisa, nudi sagledavanje antikolonijalnih strategija, modernizacijskog diskursa i ambivalencija, ali i podstiče publiku da preispita sopstvene načine materijalizacije Drugog u posmatranju i beleženju.

NADJA VALENTINČIČ FURLAN

Dr Boris Kuhar and his African Travelogues

Dr Boris Kuhar (1929–2018), ethnologist and the director of the Slovene Ethnographic Museum (1963–1987), referred to the important role of Yugoslavia in the non-aligned movement when he tried to get finances to establish the Museum of Non-European Cultures Goričane near Medvode in 1964 and for its operating. It was the same spirit that led him to travel to Africa to get to know cultures of the non-aligned states. Between 1966 and 1971, he filmed footage for 15–20 programmes for the series *S kamero po svetu* (Around the World with a Camera) of Television Ljubljana; and he contributed six units of footage and the film *Ludje ob reki Ubangi / People from the Ubangi River* (Central African Republic, 1976, edited in 2011) to the SEM filmography. The author of the paper analysed the content (the way of living in cities and countryside, rituals, dances, festivals, museums, remnants of the colonial legacy, Slovenian companies in Africa), filming methods, editing strategies and the way of interpreting silent field recordings in third-person commentary. Kuhar's 16 mm film camera did not allow sound recording in the field, so we don't hear local people. Unlike ethnographic films, travelogues tend to emphasize the unknown, the unusual and even the exotic in order to attract the interest of the general audience. Kuhar used the terms 'tribe' and 'black race' in his commentaries and he also depicted partially naked

bodies, which anthropology began to avoid as unethical in the 1980s and 1990s. Curator for Ethnographic Film will present examples of the emancipatory discourse of non-alignment, Yugoslav "socialist eye" and anti-colonial rhetoric, as well as remnants of patriarchal, patronising and Eurocentric views. Did Kuhar take an egalitarian or privileged position when documenting his encounters with African peoples and cultures?

ANDREA MATOŠEVIĆ

**Antikolonijalno razgledničko iskustvo:
Brodski dnevnik: Besa i oplovljavanje svijeta
1965. – 1967.**

U domaćoj putopisnoj tradiciji *Brodski dnevnik: Besa* – pisca, scenariste, partizana i sudionika NOB-a te naposljetku i moreplovca amatera – Jože Horvata smješten je na zasebno mjesto. Rezultatom svojevrstne političke *drugosti* kakvu je autor, prema vlastitim riječima, iskusio u prvim godinama socijalističkog uređenja, taj se putopis ispisuje istovremeno kao rezultat javnog događaja i avanture oplovljavanja svijeta budući da autor sve etape plovidbe redovito opisuje u tekstovima objavljivanim u *Vjesniku u srijedu*, ali i kao vrlo privatni poduhvat većim dijelom financiran vlastitim sredstvima i angažmanom članova obitelji Horvat. Taj je putopis pritom također obilježen činjenicom da uz Horvata i malobrojnu posadu plovi i njegova supruga Renata što je, u vrijeme sredine šezdesetih godina kada oplovljavaju svijet, bila rodno neuobičajena odluka, ali je obilježen i naročitim autoironijskim stilom pisanja već prisutnim u svjetskoj putopisnoj literaturi. Ironija i autoironija moćna su stilska oruđa putem kojih, s jedne strane sebe predstavlja kao „moreplovca nevježu“ dok, s druge, cijeli niz kolonijalnih i postkolonijalno kontradiktornih situacija često predstavlja kroz prizmu humora, ali nikada ismijavanja. No, budući da je njegova temeljna zadaća oplovljavanje svijeta, a anotacija lokalnih realnosti više ili manje uronjenih u geopolitičke i povijesne odnose subalteriteta i moći od sekundarne važnosti te podređena brzini savladavanja morskih milja i zadovoljenju znatiželje čitatelja, kod tih tema njegov pristup ostaje na razini vrlo informiranog, ali i – u antropologiji poznatog – razgledničkog iskustva [*postcard experience*]. Unatoč tome broj, sadržaj i ton tih primjera otkriva pisca koji ne samo da dolazi iz socijalističke zemlje već i zagovara ideje socijalističkog humanizma.

LANA MOLVAREC

**Santhana Borne Bebeke – nevidljiva
ekonomija duhovnog putovanja**

Izlaganje bavit će se putopisom *Santhana Borne Bebeke*. Radi se o manje poznatom članu tandema Malnar i Bebek, zvijezda kulturnog putopisa *U potrazi za staklenim*

gradom (1986). *Santhana* je nastala nekoliko godina ranije (1979) te opisuje Bebekovo nelinearno putovanje u Aziju s Indijom kao konačnom destinacijom, u kojoj provodi neko vrijeme. Borna Bebek u tom je trenutku svježi diplomant Ekonomskog fakulteta te se na početku jasno identificira kao ekonomist, i to kao onaj koji je snažno zainteresiran za ekonomske probleme Trećeg svijeta. Iako navodi da je jedan od motiva za putovanje skupljanje podataka za doktorat, ekonomska problematika začudno izostaje iz samoga teksta. Iz teksta izostaje i utemeljenija kontekstualizacija prostora o kojem piše u društvene i političke okvire, kao i refleksija samog pripovjedača koja bi sustavno ili osviješteno iznosila određene političke ili ideološke stavove. U središtu interesa izlaganja bit će habitus putopisnog subjekta koji se želi predstaviti identitetski nedokučivo u nacionalnom, klasnom, političkom i svjetonazorskom smislu što čini njegov putopis konglomeratom često proturječnih predodžbi i uvida o drugima, kako o Azijcima tako i o putnicima s kapitalističkog Zapada, ali i o pripadnicima vlastitog nacionalnog kolektiva. Kritički će se sagledati subjektova potraga za duhovnošću u Indiji koja unatoč pokušaju razumijevanja ostaje u okviru zapadnjačke optike od koje se nastoji udaljiti. U izlaganju će se ispitati uvjeti oblikovanja individualističkog diskursa samospoznaje i potrage za autentičnim iskustvom kroz putovanje Azijom.

MAGDA PERŠIČ

Isabella Flego and her memoir *Memorie da sopra la equatore*

The author Isabella Flego in her memoir *Memorie da sopra la equatore* (2017) (*Memories above the equator*) narratively interprets memories of family life in Ghana from the perspective of difference and comparability. The memoir is written in Italian and translated to Slovenian (2019). Flego was a member of Italian minority living in Koper. Her husband was appointed as a director of Yugoslav-Ghanian enterprise Tomos Gana Limited in 1973, when family moved to Ghana. Flego writes about the prejudices, fear, and ignorance of a European white woman burdened by the Yugoslav socio-political system. She writes on her interaction with Asante women, on overcoming her prejudices and recognizing the women as bearers of progress and guardians of tradition, as well as persistent actors in achieving emancipation and overcoming paternalistic attitudes.

NEBOJŠA ĐORĐEVIĆ

**Je li Indonezija blizu Balijsa? Pozicija Indonezije
u srpskoj imaginarnoj geografiji**

U diskursu o nastanku Pokreta nesvrstanih, pored ključne idejne trojke (Naser, Nehru, Tito), često se ističu i predsjednik Gane, Kwame Nkruma, i indonežanski lider

Sukarno. Intenzivni diplomatski susreti između Tita i Sukarna podstakli su privremeno povećano interesovanje za Indoneziju u jugoslovenskom javnom prostoru. Međutim, nakon političkih promena u Indoneziji, odnosi su ostali formalno dobri, ali uz izvesnu distancu. Dok je u periodu socijalističke Jugoslavije Indonezija na srpskom jeziku gotovo uvek bila samo jedan od elemenata narativa o jugoistočnoj Aziji, neposredno nakon obnove srpske državnosti objavljena su dva samostalna putopisa posvećena ovoj zemlji (*U srcu Sumatre* Viktora Lazića, 2011; *Mlečni put okeana* Sonje Lapatanov, 2014). Ovaj rad propituje uzroke ove promene u reprezentaciji. Argumentuje se da je transformacija slike Indonezije u srpskoj putopisnoj imaginaciji neraskidivo povezana sa strategijom vladavine predsednika Suharta, koja je zemlju, pored ostalog, pozicionirala kao atraktivnu turističku destinaciju sa ostrvom Balijem kao centrom ovog razvoja. Australijski istoričar Edrian Vickers (Adrian Vickers) istoriju Balijske naziva istorijom 'izgradnje raja', gde je kolonijalno i antikomunističko nasilje prekriveno izgradnjom turističke infrastrukture. Savremeni srpski putopisi, fokusirajući se na atraktivnost prostora, egzotiku i „nasmehanost“ lokalnog stanovništva, efektivno zanemaruju ili instrumentalizuju zajedničku istoriju nesvrstanosti. Na taj način, putnici i autori potvrđuju svoju „putničku nevinost“ u okviru simboličkog anti-osvajanja (Mary Louise Pratt) ovog prostora. Pitanje „Je li Indonezija blizu Balijske?“, anegdotalno pripisivano zapadnim turistima, dobija novu dimenziju u srpskom kontekstu. Pored zaboravljene nesvrstane povezanosti, zaboravlja se ili se o većinskom muslimanskom stanovništvu (koje živi van Balijske), često piše na orijentalistički način. Stoga, ovaj rad kroz komparativnu analizu jugoslovenskih i savremenih srpskih narativa nastoji da rasvetli kontinuitete i promene u konstrukciji Indonezije kao kulturnog i političkog Drugog, istovremeno ukazujući na postojanje alternativnih, kritičkih putopisnih glasova koji prevazilaze dominantnu turističko-orijentalističku matricu.

TANJA PETROVIĆ

Antikolonijalni susreti: načini gledanja iz naše političke sadašnjosti

Kroz uvid u međunarodne susrete predstavnika socijalističke Jugoslavije sa predstavnicima zemalja globalnog juga i modalitete njihove saradnje, u ovom prilogu razmatram dominantne režime njihovog čitanja iz naše političke sadašnjosti i kritički promišljam posledice pretpostavljene povezanosti između modernosti i kolonijalnosti, ukazujući na hegemonijsku prirodu te veze koja zamagljuje i briše socijalističke modernosti, stvarajući epistemičku prazninu u kojoj znanje proizvedeno na globalnom istoku (Brković 2026) postaje nevidljivo i nevažno. Analizirajući noviju produkciju muzejskih i akademskih narativa o modernističkim projektima iz druge polovine 20. veka, ističem konkretne

političke, imaginativne i epistemološke posledice izostavljanja i ignorisanja socijalističkih modernističkih alternativa. Želim da pokažem kako to izostavljanje i ignorisanje rezultira u hegemonijskim režimima jednosmernosti, istorijske neizbežnosti i poricanja moći delovanja. U prilogu ističem ne samo učutkivanje, onemoćavanje i brisanje epistemoloških i političkih mogućnosti insistiranjem na naizgled univerzalnoj vezi između modernosti i kolonijalnosti, već i mogućnosti drugačijih čitanja (socijalističke) modernosti koja se artikulišu u našoj političkoj sadašnjosti.

BIOGRAFIJE SUDIONIKA

Jovana Bogojević doktorirala je Azijske i afričke studije na Univerzitetu Ca' Foscari u Veneciji i transkulturalne studije na Univerzitetu u Hajdelbergu, odbranivši tezu pod naslovom „Encountering Cold War East Asia: Yugoslav Experiential Writings from the Long 1950s.” Takođe je bila Yenching Scholar na Pekinškom univerzitetu, Hansen Leadership Fellow, te je završila muzički konzervatorijum kao diplomirana flautistkinja.

Nebojša Đorđević je studije turizma završio u Novom Sadu (2009), posle obavljene stručne prakse u Beču, odlazi iz turizma, Srbije, *preboljeva* Evropu i magistarske studije iz studija kulture završava (2014) u Indoneziji (tamo se još uvek zovu tako). Posle toga i narednih gotovo deset godina radi za i sa Indonežanima: Nacionalna galerija u Džakarti rad na izložbi o temi magistarskog rada – princu Diponegoro i njegovoj reprezentaciji u indonežanskom slikarstvu, zatim Bijenale umetnosti u Veneciji sa indonežanskim paviljonom (2015), rad u ambasadi republike Indonezije u Beogradu i konačno rad u velikoj multinacionalnoj kompaniji sa projektom u Indoneziji. 2021. odlučuje da se vrati na akademiji i u završnoj je fazi pisanja doktorata na temu savremenih putopisa iz Srbije o Indoneziji na Odeljenju za sociologiju, Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.

Maša Kolanović (Zagreb, 1979) radi kao redovita profesorica na Odsjeku za kroatistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Na istome je fakultetu diplomirala kroatistiku i komparativnu književnost te doktorirala. Za znanstveni rad nagrađena je Državnom nagradom za znanost iz područja humanističkih znanosti za znanstvene novake 2010. godine. Za književni rad primila je nagrade publike pulskog sajma knjiga Libar za vajak 2019. i „Vladimir Nazor“ te Nagradu Europske unije za književnost 2020. godine. Objavila i uredila sljedeće knjige: *Pijavice za usamljene* (poezija, 2001.); *Sloboština Barbie* (roman, 2008.); *Udarnik! Buntovnik? Potrošač... Popularna kultura i hrvatski roman od socijalizma do tranzicije* (znanstvena monografija, 2011.); *Jamerika: trip* (poema, 2013.); *Komparativni postsocijalizam: slavenska iskustva* (ur., 2013.; zbornik radova); *The Cultural Life of Capitalism in Yugoslavia* (ur., 2017., zajedno s D. Jelača i D. Lugarić; zbornik radova); *Poštovani kukci i druge jezive priče* (priče, 2019.); *Povijest, tekst, kontekst: zbornik radova posvećen Krešimiru*

Nemecu (ur., 2020., zajedno s L. Molvarec; zbornik radova), *Ekonomija i književnost / Economy and Literature* (ur., 2022., zajedno s M. Hameršak i L. Molvarec; zbornik radova); *Metafora kapitalizma: ekonomski imaginarij Sjedinjenih Američkih Država u hrvatskoj književnosti 20. st.* (znanstvena monografija, 2024.), *Materina* (roman, 2026).

Iva Kosmos kulturologinja koja se bavi (post) jugoslavenskom književnošću i kulturom te različitim upotrebama i politikama sjećanja. Od 2017. do 2023. djeluje na Znanstveno-istraživačkom centru Slovenske akademije znanosti i umjetnosti. Od 2024. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu vodi ERA (MSCA, Horizon) istraživački projekt o jugoslavenskim putopisima i literarnom imaginariju tzv. Trećeg svijeta. Paralelno se bavila sjećanjima radnica u industriji prerade ribe u socijalizmu. Suuredila je knjige *Priče iz konzerve: povijest prerade i konzerviranja riba na sjeveroistočnom Jadranu* (ZRC SAZU; Srednja Europa; 2020) te *Social Impact in Arts and Culture: The Diverse Lives of a Concept* (ZRC SAZU, 2022). U pripremi je njena knjiga *Postjugoslavenska literarna emigracija: Hemon, Ugrešić, Albahari* (Meandar, 2026).

Nataša Kovačević je redovna profesorica postkolonijalne književnosti na Eastern Michigan University. Objavila je tri monografije, *Narrating Post/Communism: Colonial Discourse and Europe's Borderline Civilization* (Routledge, 2008), *Uncommon Alliances: Cultural Narratives of Migration in the New Europe* (Edinburgh University Press, 2018), *I Nonaligned Imagination: Yugoslavia, the Global South, and Literary Solidarities Beyond the Cold War Blocs* (Northwestern University Press, 2025). Pored toga objavila je i niz radova u časopisima kao što su *Comparative Literature Studies*, *Postcolonial Studies*, *Cultural Critique*, *Interventions: International Journal of Postcolonial Studies*, and *Modern Fiction Studies*. U svom istraživačkom radu proučava interakciju između kulturnog nasleđa (post)kolonijalizma i (post) komunizma; književnost i kinematografiju koja se bavi migracijama u Evropsku uniju; i književnu diplomatiju u nesvrstanom svetu.

Andrea Matošević redoviti je profesor etnologije i kulturne antropologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli i jedan od osnivača sveučilišnog Centra za kulturološka i povijesna

istraživanja socijalizma pri istom sveučilištu. Objavio je pedesetak znanstveno-istraživačkih radova te nekoliko monografija i uredničkih knjiga među kojima je za *Doći u Pulu, dospjeti u tapiju: etno-filozofska studija lokalnog fenomena* (2019) te *Kolos Jadrana. Industrijski film i brodogradilište Uljanik u drugoj polovici XX. stoljeća* (2023) dobio nagrade „Milovan Gavazzi” Hrvatskog etnološkog društva. Suuredio je tri zbornika radova i bio gostujući istraživač na Sveučilištu u Padovi, Leibnizovom Institutu u Regensburgu, University College u Londonu i Sveučilištu u Grazu.

Molvarec Lana (1983) diplomirala je i doktorirala na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. U zvanju je izvanredne profesorice te na Odsjeku za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu drži kolegije iz novije hrvatske književnosti te dječje i adolescentske književnosti. Glavne teme interesa su joj kulture putovanja, teorije prostora i identiteta u suvremenoj hrvatskoj književnosti te dječja i adolescentska književnost i kultura. Objavila je niz znanstvenih i stručnih radova te sudjelovala kao izlagačica na tridesetak međunarodnih i domaćih znanstvenih konferencija. Objavila je znanstvenu monografiju *Kartografije identiteta. Predodžbe izmještanja od 1960-ih do danas* (2017). Priredila je i predgovorom popratila knjigu Vladimir Nazor (2020). Uredila je pet zbornika znanstvenih radova: *Mjesto, granica, identitet. Prostor u hrvatskoj književnosti i kulturi* (2014), *Metafore u hrvatskom jeziku, književnosti i kulturi* (s T. Pišković; 2019), *Emocije u hrvatskom jeziku, književnosti i kulturi* (s T. Pišković; 2020), *Povijest, tekst, kontekst. Zbornik radova posvećen Krešimiru Nemeću* (s M. Kolanović; 2020) i *Ekonomija i književnost* (s M. Hameršak i M. Kolanović, 2022).

Milica Naumov (1980) je antropološkinja i kustoskinja Muzeja afričke umetnosti u Beogradu. Trenutno se bavi istraživanjem i sistematizacijom arhivskih i bibliotečkih materijala u kontekstu redefinisanja muzejskih zbirki. Njena istraživanja usmerena su na odnose između arhivskog materijala, antropologije, roda i tela u muzeološkom kontekstu, kao i na pitanja reprezentacije i načina na koje se znanje o Drugom konstituiše kroz različite kulturne i istorijske prakse, uključujući arhive, putopise i druge oblike dokumentovanja. Autorka je izložbe *Beleženje Afrike* i koautorka izložbe *Nesvrstani svet* (2021).

Magda Peršič, a certified ethnologist and philosopher, museologist, and librarian, is the first ethnologist curator and museum advisor at the Notranjski Museum Postojna. She supplements her professional topics on society and nature in museology and journalism with exhibitions and publications.

Tanja Petrović je naučna savetnica u Institutu za studije kulture i sećanja ZRC SAZU. Bavi se proučavanjem nasleđa socijalističke Jugoslavije i načinima na koje ono oblikuje stvarnost postjugoslovenskih društava. Autorka je i urednica više knjiga, kao i brojnih članaka i eseja iz oblasti antropologije postsocijalizma, studija sećanja, istorije roda, lingvističke antropologije i istorije rada. Njena najnovija knjiga je *Utopia of the Uniform: Affective Afterlives of the Yugoslav People's Army* (Duke University Press, 2024).

Nadja Valentinčič Furlan is a curator of ethnographic film at the Slovene Ethnographic Museum. She makes ethnographic films and film vignettes for exhibitions, while she also coordinates more complex film productions. Her research interests include visual anthropology, film communication in museum exhibitions, the visualization of intangible cultural heritage, life stories, memories, identities, knowledge construction, and research ethics. She is the editor-in-chief of the museum's scientific journal *Etnolog* and a member of the editorial board of the online journal *AnthroVision*, published by the Network of Visual Anthropologists within the European Association of Social Anthropologists VANEASA. She has just published a monograph *Knowledge and Identities in Intangible Heritage and Film: Dry Stone Walling* (Srednja Evropa, Ljubljana University Press and the Slovene Ethnographic Museum, 2026).

Radionica je organizirana u okviru projekta SOCGLOBE, financiranog sredstvima programa Horizon Europe na temelju ugovora 101130830. Radionicu organiziraju Centar za teorijska istraživanja u humanistici i Odsjek za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, u suradnji sa New Yugoslav Studies Association pri Association for Slavic, East European, and Eurasian Studies.

Izneseni stavovi i mišljenja pripadaju isključivo autorima i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije, koja ne snosi odgovornost za njihov sadržaj.